

CESTA ŠAMANA

HERNÁN HUARACHE MAMANI

HLEDÁNÍ PODSTATY ŽENSKÉ SÍLY

motto

duchovní román

Cesta šamana

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Hernán Huarache Mamani
Cesta šamana – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

HERNÁN HUARACHE MAMANI

CESTA ŠAMANA

HLEDÁNÍ PODSTATY ŽENSKÉ SÍLY

PRAHA 2020

Překlad Lucie Chaya Chvojková

*Stařenkám a stařešinům And:
živoucí paměti duchovní tradice našeho národa.
Knihu věnuji těmto lidem: Matilde Qasa, Rosa Mamani,
Rosario Huarachi, Saturnino Kuakira, Nicasio Waranqa
a Tomás Laura, kteří se poté, co dovršili tento cyklus
své pozemské pouti, stali opět součástí kosmu.*

ÚVOD

Jistý astronom, který navštěvoval Cañón del Colca, se doslechl o andském astronomovi Tomáši Laurovi. Když se s ním setkal, požádal ho, aby ho naučil andská jména souhvězdí.

Než mu Tomáš odpověděl, položil mu několik otázek: „Co pro tebe představuje Země? Posloucháš, když k tobě Země promlouvá? Jaký je nejsilnější bod této planety? Co spojuje člověka se Zemí?“

Muž nedal na tyto otázky uspokojivé odpovědi, a tak mu Tomáš Laura řekl: „Jak se můžeš chtít učit jazyk nebes, když ještě neznáš jazyk Země? Nejprve si osvoj učení Země, na které spočívají tvé nohy, a pak tě naučím jména souhvězdí a podělím se s tebou o poselství Kosmu. Pouze blázni se chtějí nejprve naučit to, co je daleko, aniž by znali to, co je blízko.“

PŘEDMLUVA AUTORA

Toto je autobiografický příběh, který jsem dlouho považoval za něco velmi osobního a intimního. Původně jsem ho zveřejňovat nechtěl, ale někteří lidé, se kterými nás pojí přátelství, mě požádali, abych to udělal. Mnoho postav, které se v příběhu objevují, v něm mají svá skutečná jména, ale některá jména jsou fiktivní. Mnoho osob už mezi námi není, protože jsem v tomto příběhu obsáhl více než čtyřicet let svého života. Smrt některých z nich mě zarmoutila a cítil jsem se provinile, že jsem s nimi nestrávil mnohem více času a nenaučil se od nich lépe pochopit tu část kultury našeho národa, která stále existuje.

Právě teď naše kultura rychle mizí z důvodu vývoje technologií a médií a jejich dopadu na ni.

Moji rodiče, kteří už nejsou mezi námi, představovali v mém životě dvě velmi důležité osoby. Pocházeli z domorodých rodin a mluvili kečuánsky. Až později se přizpůsobili a naučili se španělsky. Neměli vzdělání, ale prošli si školou života.

Své mladistvé roky jsem strávil mezi prací a studiem ekonomie. Později jsem našel zaměstnání jako specialista v této oblasti, a to zejména v Limě.

V důsledku vážné nemoci jsem se vrátil do Arequipy, kde jsem studoval a pracoval na ministerstvu zemědělství. Během této doby jsem se dostal do kontaktu s andským ezoterickým bratrstvem a setkal se na ledovci Ampato se svým duchovním průvodcem Antou Willkim.

Po této zkušenosti jsem začal vyučovat kečuánský jazyk a andskou kulturu na Univerzitě Sv. Augustina v Arequipě a založil jsem asociaci INCA (Nativní institut andské kultury), jejímž účelem je zachování a šíření kultury mého lidu. V následujících letech jsem podnikl mnoho cest do Evropy, abych šířil učení andských mistrů.

Pachamama te habla (Pachamama k tobě promlouvá), jak zní původní název této knihy, je hlasem domorodé Ameriky, staré mnoho tisíciletí; těch, kteří respektují a milují přírodu. Indiáni byli tvůrci velké kultury, která bránila život a hledala ekologickou rovnováhu životního prostředí. Vytvořili ekonomiku, ve které měl každý jednotlivec příležitost žít důstojně v mírumilovné a milující společnosti. Práce žen byla komunitou velmi oceňována, protože se staraly o dům, děti a práci na polích, a dostávaly za to stejnou odměnu jako muži, kteří pracovali pouze s půdou.

Tato kniha je určena každému, kdo již brání život ve všech jeho podobách, a také těm, kteří s tím chtějí začít.

A touto knihou bych také rád připomněl, že žijeme ve světě, ve kterém s námi zvířata, rostliny a minerály mluví, hory nás vedou a stromy nám naznačují existenci cesty vedoucí k lásce a harmonii. Musíme se vrátit do světa nevinnosti, abychom se dostali do kontaktu s „Pachamamou“. Staňme se zahradníky a strážci Země. Pokud tak učiníme, jakýkoliv obyčejný dům se stane jasným krbem, kde je možné naplno žít v každém okamžiku naší existence, a budeme mít schopnost změnit kvalitu života ve městech tím, že ho zahřejeme nejvyššími ideály a spoustou lásky.

Hernán Huarache Mamani

PŘEDMLUVA PŘEKLADATELKY

Naplňování dávného proroctví

Je duben 2020. Tuto předmluvu píšou v období koronavirové krize, která nám ukázala, že během několika dní se náš život může změnit tak, jak si to nikdo neuměl představit. V uplynulých „karanténních“ týdnech, kdy jsme s redakcí nakladatelství Motto pracovali na posledních redakčních úpravách knihy, kterou právě držíte v rukou, jsem si uvědomila, že její obsah je v tuto chvíli mnohem aktuálnější než kdykoliv předtím. Některé pasáže vyprávějící o dávných proroctvích, které ještě před několika měsíci mohly působit jako sci-fi, se najednou v kontextu současné světové situace jeví ve zcela jiném světle a nečekaně získávají na aktuálnosti.

Existují knihy, které jsou důležité a zajímavé svým obsahem, a pak existují také knihy, u nichž navíc cítíme, že k nám promlouvá i cosi těžko definovatelného, co je ukryto mezi řádky. Něco, co stojí za příběhem, my se na tuto energii v průběhu četby napojíme a ona na nás pak působí v čase. V andské tradici se této kvalitě říká *Rimay* – promlouvat mocně; to, co sdělujeme druhým, sdělujeme způsobem, který má v sobě velkou sílu nebo osobní moc. A Mamaniho knihám *Rimay* určitě nechybí. Příběhů, jak si knihy své čtenářky doslova našly a jak jim následně zásadně ovlivnily život, jsem vyslechla za uplynulých deset let už stovky.

Tato Hernánova kniha je však trochu jiná než předchozí dvě, které jsem do češtiny přeložila – *Kurandera* a *Hadí žena*. Mám pocit, že přesně nyní na ni nazrál čas. Je totiž autorovým autobiografickým příběhem, ve kterém čtenářům poodhaluje, jakým způsobem objevil cestu svého poslání. Jeho příběh je součástí mnohem obsáhlejšího příběhu, a když mi před jednácti lety andská tradice vstoupila do života, netušila jsem, že

se na psaní dalších kapitol tohoto příběhu budu podílet i já. Je to zvláštní pocit, být součástí uskutečňování dávných proroctví. Jakých?

Mnoho domorodých kultur po celém světě včetně těch v Amazonii a Andách zná tisíc let staré proroctví o orlu a kondorovi. Říká se v něm, že v určité fázi existence člověka se lidské společnosti jižní a severní polokoule vydají různými cestami. Ty na jižní polokouli se vydají cestou kondora, která představuje energii srdce, intuice a mystiky. Cesta orla, kterou se vydají společenství na severní polokouli, představuje myšlení, racionální a materiální svět. Není nepodstatné, že kondor představuje esenci moudrého posvátného ženství a orel zase esenci mužství.

Podle tohoto proroctví se měly v 15. století tyto dvě cesty střetnout a orel měl kondora začít ohrožovat. Připomeňme, že když janovský námořník Kryštof Kolumbus připlul na dohled k pevnině Jižní Ameriky a byl přesvědčen, že našel cestu Atlantikem k asijské pevnině, psal se rok 1492. Mamani napsal tuto knihu v roce 1998, téměř pět set let poté. Proč je to důležité?

Protože dále proroctví předpovědělo, jak zmiňuje i Mamani v této knize, že pro národy jižní polokoule bude následovat doba temna trvající pět set let. Po uplynutí této doby mají podle proroctví kondor a orel dostat příležitost znovu se potkat, ale tentokrát společně létat v míru na stejném nebi. Pokud tuto příležitost nepromarní, dostane se svět do rovnováhy a na celé planetě zavládne mír.

Je jen souhra okolností, že španělští dobyvatelé napadli kmeny Inků, Mayů i Aztéků právě v 15. století, nebo to byl začátek onoho těžkého období? Když se podíváme na situaci v Evropě v dané době, odpovídá to navíc období honu na čarodějnice, kdy byly pronásledovány a upalovány ženy, které žily v souladu s přírodou, byly na ni silně napojeny a používaly její moudrost

k léčení, podobně jako to dělaly a dodnes dělají domorodé národy Jižní a Střední Ameriky.

Proroctví mluví o tom, že po uplynutí temného období pěti set let (tedy v období, ve kterém právě žijeme) začne docházet ke vzájemnému sdílení znalostí obou těchto světů, o vybalancování jangu (ve formě vědy a technologií) s jinem (představujícím domorodé znalosti a napojení na přírodu).

A opět se jen těžko dá svést na náhodu, že období mírumilovného setkání kondora a orla se překrývá s posunem lidského vědomí, ke kterému aktuálně dochází. Jsme svědky a zároveň protagonisty epochální změny. Staré duše se probouzejí a rozpomínají. A jsem přesvědčena, že k setkání kondora a orla už začíná docházet a že součástí tohoto procesu byly i Mamaniho aktivity včetně jeho knih. A nejen to.

Když mi Mamaniho knihy přišly před jedenácti lety do života, o těchto proroctvích jsem nic nevěděla. Už od dětství jsem ale měla velmi silný pocit určitého úkolu, který jako by se týkal velkých dálek. Stejně tak jsem v hloubi svého nitra měla silný pocit, že se prostě MUSÍM učit cizí jazyky, i když jsem nevěděla proč. Dnes vím, že bych bez nich nemohla svůj úkol naplnit. A nemohla bych ani přeložit tyto knihy, které ve mně před lety velmi zarezonovaly. Tak silně se svým poselstvím dotkly té části mého nitra, *kteře vědělo o poslání mé duše*, že mě to přimělo jednat – oslovit autora a knihy přeložit do češtiny, aby se s moudrostí ukrytou mezi řádky knih měli šanci seznámit i další čtenářky a čtenáři z Česka i ze Slovenska.

V té době jsem vůbec netušila, jak zásadní okolností pro úspěšné předání poselství ukrytého v těchto knihách měla být kromě znalosti cizích jazyků i moje přirozená inklinace k šamanismu a dlouholetá praxe novinářky. Jako by mne všechny mé dosavadní aktivity připravovaly na to, abych se mohla tohoto úkolu zhostit co nejlépe. Víam, co všechno se muselo v průběhu

několika předchozích desetiletí životě stát, abyste dnes mohli držet v ruce Mamaniho knihy a účastnit se seminářů s andskými mistry v Čechách, navíc v češtině, a občas mě to uvádí k tichému, němému úžasu. Jako by vše bylo součástí nějakého vyššího plánu, který my, jeho protagonisté, dokážeme zahlédnout pouze zpětně.

Cítím potřebu poděkovat jmenovitě jedné konkrétní ženě, bez jejíž odvahy, intuice a důvěry byste dnes Mamaniho knihy v češtině číst nemohly. Tou ženou je Romana Přidalová, která byla před jedenácti lety, kdy jsem ji oslovila, majitelkou nakladatelství Motto a která se rozhodla zariskovat, přijmout moji nabídku a Mamaniho romány vydat. Tehdy nebyly knihy, v nichž se mísí žánry, běžné, a tak nebylo vůbec jasné, zda tematika těchto knih české čtenářky osloví stejně jako mě. A ukázalo se, že jsme se ani jedna ve své intuici nemýlily.

Jak čas plyne, stále více vnímám, že Mamani byl svým působením v Evropě, svými knihami, přednáškami i semináři skutečně jedním z těch, kteří tuto cestu kondora směrem k orlovi otevřeli. Silně cítím, že jeho snažení bylo součástí naplnění tohoto proroctví, a zpočátku jsem samozřejmě neměla ani ponětí o tom, že mi svým způsobem předává štafetu. Ani o tom, že se mi v roce 2013 dostane v peruánské savaně podobného zasvěcení jako Kantu v knize *Kurandera* nebo Laře z knihy *Hadí žena*. Že i já se stanu Chacarunou (bytostí, která je mostem mezi kulturami) – mezi kondorem a orlem –, a to jak překladem knih, tak dalšími svými aktivitami. A už vůbec jsem netušila, že se se mnou na kuranderovskou cestu vydají prostřednictvím seminářů stovky českých žen, které tak začnou naplňovat proroctví Mamaniho knih o změně světa skrze vědomou a moudrou ženu kráčeující ve své síle.

Když v říjnu roku 2016 odešel Hernán nečekaně do světla, bylo to v den, kdy jsem organizovala v Čechách vůbec poprvé

seminář se šamany andské tradice z komunity Q'Ero, která je považována za strážce incké tradice a moudrosti v té nejautentičtější podobě. Tato komunita žije v nepřístupné horské oblasti v nadmořské výšce 5 000 metrů, a genetický kód jejich obyvatel je proto ze všech existujících tomu inckému nejbližší. Rituály Q'Ero zachovávají díky přirozené izolaci komunity svou nej-původnější formu v rámci celého andského území. Začala jsem spolupracovat i s mistry Q'Ero.

Zpráva o Mamaniho smrti mě zastihla první den návštěvy mistrů Q'Ero v Čechách. (Mimochodem to byl onen neobyčejný den, kdy se v Praze konal také koncert Snam Kaur, kde mnoho lidí společně s ní zpívalo její mocné mantry.) A tak se stalo, že bylo možné provést tady v Čechách modlitbu požehnání a vy-provození Hernánovy duše domů, do světla přímo v jeho rodné kečuánštině. Pro mne to představovalo nejosobnější formu poděkování za jeho práci, jakou si umím představit a kterou bych až do toho dne nikdy dříve neměla možnost zařídit. Zvláštní načasování, že?

Na samotném počátku koronavirové nucené izolace jsem zažila v souvislosti s andskou tradicí zajímavou zkušenost. Rozhodla jsem se vést online jeden z nejposvátnějších andských rituálů – *despacho*, tak, jak mi byl v těchto letech předán. Konkrétně *despacho* lásky, ve kterém jsme se všichni společně spojili s *Pachamamou*, Svatou matkou Zemí a zástupkyní ženského principu, dále pak s *Apukuny* – strážnými duchy z hor, kteří jsou zástupci mužského principu, i se všemi přírodními elementy. Přestože jsem svůj spontánní úmysl oznámila e-mailem a na sociálních sítích jen den dopředu, připojilo se více než sto lidí, s nimiž *despacho* prováděli i další členové rodiny, v mnoha případech děti. Po skončení rituálu mi začali účastníci posílat do komentářů fotky svých *despacho*, které s dětmi a rodinou vytvořili a stejně jako já je nabídli Pachamamě a Apukunům

skrze oheň. A já si v tu chvíli s hlubokým dojetím uvědomila, jak je tento proud novodobé inspirace orla kondorem v návratu k přírodě živý a silný, kolik upřímného snažení a autenticity se v něm na obou stranách ukrývá. Přichází doba, kdy jsme schopni to vnímat i ocenit. A uvědomila jsem si také to, že moudrost andské tradice nezůstává jen mrtvou teorií, která nepřesáhne hranice knih a seminářů, ale že se stává součástí našich životů. Že se prorocství skutečně naplňuje a orel přijímá od kondora jeho dary.

Nepoložili jste si i vy někdy podobnou otázku jako já, proč sem domorodí indiáni najednou přijíždějí a sdílejí s námi moudrost svých tradic? S námi, Evropany, kteří jim přinesli zkázu a tolik utrpení? Já jsem si přestala tuto otázku pokládat ve chvíli, kdy jsem se dozvěděla o existenci prorocství o orlu a kondorovi, ale také poté, co jsem se seznámila s jedním z nejvýznamnějších principů andské tradice – AYNŮ. Jde o princip vzájemnosti, podle kterého nikdo nemá soudit druhé, ale je dobré vědět, že důsledky všech činů se každému dříve nebo později vrátí, mnohonásobně zesílené. Proto není součástí andské tradice přístup: Oko za oko, zub za zub. A tak kondor přichází za orlem s otevřeným srdcem, navzdory předchozím zkušenostem, ochoten podělit se s ním o své největší duchovní poklady. Dokáže orel tentokrát nezklamat, přijmout je a použít pro dobro své i celé planety?

Současná koronavirová krize nás donutila zastavit zběsilé životní tempo a přehodnotit mnoho aspektů svých životů. Zároveň nám jasně ukázala, jak jsme bez kontaktu a spolupráce s přírodou křehcí a zranitelní a jak moc ji potřebujeme. My potřebujeme ji, ne ona nás. Tato kniha a příběh, který vypráví, je jednou z kapitol velkého a důležitého příběhu a vy máte příležitost dozvědět se na následujících stránkách podrobnosti jednoho konkrétního příkladu, kterým se po pěti stech letech

začalo naplňovat dávné proroctví. To se naplňuje i skrze další „strážce“, o jejichž existenci se v následujících řádcích dočtete také.

Z celého srdce chci poděkovat H. H. Mamanimu za jeho cestu, na které držel tuto pochodeň. Díky jeho knihám hned tak nevyhasne. Pokud ve vás tato a/nebo ostatní Mamaniho knihy rozezvučí stejné struny jako kdysi ve mně, můžete se i vy stát součástí naplňování tohoto proroctví spolu se mnou. Přeji vám příjemnou četbu.

S úctou k andské tradici, Mamaniho památce i upřímnou radostí ze započatého mírumilovného spolubytí orla a kondora

Lucie Chaya Chvojková

novinářka, překladatelka a lektorka

seberozvojových kurzů

www.modernikurandera.cz

*Nežádej, abys byl učen(a), popros,
aby se ti dostalo pomoci se rozpomenout.*

PŘEDMLUVA ROBERTA ALLISONA

Existuje jen málo fragmentů univerzální historie schopných zachovat atmosféru legendy a tajemství, stejně jako těch pojednávajících o historii Peru; zejména těch, které odkazují na předincké a incké období. Zprávy kronikářů a badatelů toho období – téměř ve většině případů, ne-li ve všech – byly podrobeny cenzuře Svaté inkvizice a zájmům španělské koruny. Přinesli nápadité příběhy nebo historické rekonstrukce, které však byly povětšinou napsány až dvě generace poté, co Don Francisco Pizarro vstoupil do Tumbes.

Musím dodat, že všichni západní kronikáři chápali *Tawantinsuyu*, vládu čtyř regionů inckého národa, pouze z pohledu vlastní kultury, nikoliv z pohledu národa And. Jejich zdroje byly vždy stejné. To znamená, že přepisovali pouze to, co jim samotní domorodci chtěli odhalit, aniž by kdy věděli, co jim bylo úmyslně zamlčeno.

Peruánské domorodé dějiny a tradice zůstaly dodnes živé, protože byly předávány ústní formou od jednoho *Amauta* („Mistra“) ke druhému, století za stoletím. My, příslušníci západního světa, jsme interpretovali jako náboženské úchytky, kulturní zaostalost a čarodějnictví to, co naopak představovalo nejčistší kořeny této civilizace a lidské společnosti, jejíž původ se zdá být nenávratně ztracen v propadlišti dějin.

Vždycky mě zajímalo tajemství Inků, jak se obecně definuje to, co z jejich kultury zbylo. Ve skutečnosti však to všechno, co mohli spatřit Španělé po svém příjezdu, bylo jen velmi málo, protože v té době už probíhaly vnitřní boje mezi inckými válečníky.

V jižním Peru jsem měl možnost poznat autora této knihy. Muže, kterému se dostalo dvou typů vzdělání: západního, které mu umožnilo získat titul v oboru ekonomie, a druhého, jež

obdržel přímo od Mistra, strážce starověkých okultních tradic své země – Peru. Tímto mužem je Hernán Huarache Mamani.

Vzniklo mezi námi přátelství, které domorodý zasvěčenec nabízí člověku ze Západu jen velmi zřídka. Mnoho z toho, co vypráví na stránkách této knihy, jsem měl možnost poznat osobně.

I když měl Mamani nápad předávat své znalosti o Incích a jejich předcích formou přednášek už dříve, bylo mi potěšením přispět k tomu, že nezůstalo pouze u ústní formy. Výsledkem je tato kniha, po které, jak doufám, budou následovat další. Budoucím vědcům, archeologům, paleontologům, lékařům, teologům a humanistům nabízí Mamani na toto zajímavé téma pohled ze zcela zvláštní perspektivy. Předkládá obraz, globální a fragmentovaný zároveň, tohoto andského světa, jež právem nazývá svým, ale který může patřit také nám všem. Odhaluje nám znalosti, které doposud zůstaly utajené.

Je třeba si uvědomit, že totéž se stalo s egyptskou civilizací. Dokud nebyl objeven interpretační klíč na Rosettské desce, všechno byly pouhé spekulace. Hernán Huarache Mamani nám nyní nabízí možnost získat znalosti o andské minulosti v širším kontextu.

Mamaniho svědectví jsou často traumatizující, ale jak naznačuje původní název knihy *Pachamama te abla*, jedná se o poselství z And, které nám může pomoci stát se uvědomělejšími a naučit se porozumět zemi, na které žijeme.

Knihy obsahuje informace a znalosti, které byly velmi dlouho tajné. Nyní, kdy nazrál čas k jejich odhalení, se tak děje přičiněním několika archivářů, kteří je uchovali živé až do dnešních dnů.

Ke zveřejnění tajných vědomostí dojde v čase více či méně dlouhém, na začátku nového cyklu a zcela v souladu s neměnným zákonem týkajícím se toho, co je..., co bylo a co bude.

Peruánská domorodá skupina *Amautas*, která přežívala generaci za generací, by mohla být definována jako duchovní bratrstvo, jehož původ nebyl nikdy vystopován ani přesně datován. Ti, kdo byli označováni jako *Amautas*, neměli žádný zájem na tom, aby se o nich veřejně vědělo, protože se rozhodli udržovat v čase naživu svou původní kulturu, tradice a rituální praktiky, které zpřístupnili pouze zasvěceným jedincům. Mnoho lidí, a dokonce i mnoho pozápadnělých andských domorodců je považovalo za čaroděje.

Na jakémkoliv peruánském trhu je možné pozorným pohledem identifikovat některé konkrétní rituální předměty, které používá domorodá medicína pro přípravu infuzí nebo obkladů, a sahá po nich i řada profesionálních lékařů.

Zdá se, že současní *Amautas* nejsou vázáni žádným náboženským dogmatem, ale znalostí přírodních sil a respektem k nim.

Oficiální věda pojala už dávno podezření, že existuje jakási „tajná doktrína“, která však těm, kdo se po ní pídili, neustále unikala. Ale jak mohlo něco takového přežít v čase? Odpověď je ve skutečnosti jednoduchá: díky existenci moudrých stařešinů. Samotný kečuánský jazyk by k tomu nestačil, protože to nebyl psaný jazyk, a i kdyby tomu tak někdy v minulosti bylo, nezůstaly po něm žádné stopy, alespoň pokud je známo. Celá tato bohatá tradice mohla přežít, protože existoval a stále existuje základní faktor: „pracovní řetězec“ (moudrý stařešina, který znalosti předává další generaci).

Mamaniho práce se tak stává knihou incké literatury, jejímž cílem je překlenout propast mezi dvěma světy, západním a andským, které jsou způsobem svého myšlení a vnímání tak odlišné. To, co Mamani v této knize tak odvážně odhaluje, je důležité, protože se to dostává do střetu s učením stále platným na peruánských univerzitách.

Vědci v Peru i v západním světě zasvětili celoživotní práci tomu, aby zpřístupnili a rozšířili do světa, co dnes o andské kultuře víme. Někdo dokázal pochopit realitu pouze pomocí inteligence; další díky silné intuici nebo kronikám a legendám. Je třeba uznat, že veškeré jejich úsilí přispívá k porozumění tématu. Příkladem je Inca Garcilaso,¹ navzdory jeho omezenému porozumění, protože se mu nedostalo autentického učení iniciovaného mistra, kterému se, jak už jsem zmiňoval, říkalo *Amauta*. Mamaniho případ je jiný. Nabízí nám jedinečnou příležitost, kterou my předáváme do rukou čtenáře.

Robert Allison

etnolog a badatel andského jazyka a spirituality,
jeden ze zakladatelů Asociace INCA
(Nativní institut andské kultury)

.....

1 Peruánsko-španělský kronikář a spisovatel, první jihoamerický autor, který se prosadil v Evropě (pozn. překl.).

1.

ZMĚŇ SMĚR A VRAŤ SE NA SVOU CESTU

Na hranici mezi sněním a bděním jsem zdálky zaslechl hlas hostesky, který z reproduktorů v letadle oznamoval, nejdříve španělsky a potom anglicky: „Vážení cestující, blížíme se k náhorní plošině Arequipa a za deset minut přistaneme na letišti Rodríguez Ballón. Teplota vzduchu je 18 stupňů Celsia a město se nachází v nadmořské výšce 2 279 metrů. Žádáme vás, abyste narovnali svá opěradla do svislé polohy a zapnuli si bezpečnostní pásy.“

S velkým úsilím jsem odlepil záda od opěradla a naklonil hlavu k okénku, abych se z něj mohl podívat ven. Letadlo se jako obrovský stříbrný pták s roztaženými křídly rychle snášelo k městu. Mým unaveným očím se naskytl pohled na šedavé hory bez vegetace s bílými vrcholy. Pichu Pichu, Chachani a Putina, které lidé říkají také Misti. Všechny se tyčí jako skalní strážci nad městem Arequipa. Znímám je velmi důvěrně, protože jsem v tomto městě, postaveném uprostřed pouště, strávil dlouhou

řadu let. Pak se nehostinná krajina proměnila ve smaragdovou zeleň arequipského venkova zavlažovaného řekou Chili, která se klikatí krajinou jako štíhlý stříbrný had a na jejíž vláze závisí více než půl milionu lidí. Z nebe vypadala krajina jako pestrobarevná šachovnice: žlutou barvu jí dodávala kukuřice a obilí, tmavě zelenou vojtěška, světle zelenou zelenina a narůžovělou česnek nebo cibule.

Konečně jsem spatřil i Arequipu! Se smíšenými pocity bolesti a radosti jsem hleděl na střechy domů, které se před mýma očima, bojujícíma s únavou, míhaly velkou rychlostí. Během přistávání mi hlavou proběhlo všechno to, co mě čeká, až se letadlo na přistávací ploše úplně zastaví. Zavola jsem jednomu kamarádovi a požádal ho, aby pro mě přijel na letiště. Skutečně tam na mě bude čekat? Trochu jsem se bál, protože po tělesné stránce mi nebylo vůbec dobře a sotva jsem se držel na nohou.

V posledních letních měsících jsem se pohyboval na hranici života a smrti. Lékaři už nade mnou zlomili hůl. Rozhodl jsem se proto podniknout tuto cestu, abych dostal indiánské tradici a moje ostatky mohly spočinout v rodné půdě. Co jiného mi také zbývalo. Byl jsem opravdu těžce nemocen. Peníze mi stačily přesně na to, aby pokryly náklady na cestu až do kaňonu Colca, kde jsem se narodil. Mé rodné městečko se nachází v nadmořské výšce 3 650 metrů na úpatí hor. Choval jsem v sobě malou naději, že naposled spatřím svůj rodný kraj, že se budu moci rozloučit s rodinou a ještě jednou zaslechnu smích obyčejných lidí, vdechnu do plic vůni míst, kde jsem strávil dětství, tak jako spousta jiných domorodců, kteří vyrostli v horách. Mým jediným přáním bylo vrátit se na rodnou hroudu, zavřít oči a usnout dlouhým spánkem, abych dal spočinout svým unaveným kostem vedle mých předků, kteří už tam věčným spánkem odpočívali...

Mé myšlenky přerušilo sevření čtyř rukou, které mě zvedly ze sedadla a položily na nosítka, s nimiž pak zamířily ven z letadla.

Teplé paprsky arequipského slunce se mi opřely do tváře a jeho světlo mě na chvíli oslepilo. Když mě přinesli do letištní haly, jako zázrakem se náhle objevil můj drahý přítel Lucio. Čekal na mě. Objal mě a v jeho objetí bylo cítit něhu i smutek zároveň.

„Mamani, příteli...“ hlesl a překvapeně se na mě zahleděl. „Co se ti stalo, brachu? Co ti je?“ Chtěl pokračovat, ale místo dalších otázek najednou zmlknul a jen se na mě usmál.

Urazili jsme pěkný kus cesty a konečně jsme se dostali až na letištní parkoviště. Tam Lucio řekl ošetřovatelům: „Tohle je moje auto. Dejte ho dovnitř co nejopatrněji, prosím.“ Pozorně mě sledoval pohledem a snažil se přijít na to, co mě takhle zdecimovalo. Nechtěl věřit svým očím. Jeho přítel, kterého znal tolik let, tu teď před ním ležel a byl jen kostra potažená kůží. „Sedí se ti pohodlně? Slyšíš mě, Mamani?“ ptal se, zatímco mi pomáhal upravit moji polohu na sedadle.

Přikývl jsem souhlasně hlavou. I mluvení mě zmáhalo. Zmobilizoval jsem všechny síly k tomu, abych mu dokázal aspoň stisknout ruku. Mé myšlení bylo zamlžené, jako bych byl opilý. Od chvíle, co mě vynesli z letadla, se mi stále více točila hlava a bolesti v těle neustále sílily. Slyšel jsem jeho hlas jakoby z velké dálky, přestože byl přímo u mě. S vypětím všech sil jsem dokázal zasténat: „Děkuji ti za pomoc, Lucio... Omlouvám se, že máš se mnou takové starosti.“

„To neřeš, od toho jsou přátelé, ne?“ řekl a zabouchl dveře u auta. Krátce nato jeho auto zamířilo po silnici do centra města. Bydlel v příjemném domě v rezidenční čtvrti.

Oba jsme mlčeli. On řídil a já jsem seděl vypodložený tak, aby se mi cestovalo co nejpohodlněji.

V průběhu cesty jsem se v myšlenkách vrátil do doby, kdy jsem Lucia poznal..., do našich studentských let. Bylo to pro mě těžké období. Na střední škole, kam jsem se přihlásil, jsem vůbec nikoho neznal. A on byl ten, kdo mi nabídl, abych si sedl vedle něj, a stal se záhy mým prvním kamarádem. Když jsem přišel do třídy a chtěl si jít sednout, cítil jsem, jak to ve třídě zahučelo. Nebylo to nic překvapivého, já jsem byl indián a ostatní spolužáci ve třídě byli samí běloši nebo míšenci.

Byla to doba, kdy lidé ve městech, jako byla Arequipa, vyjadřovali rasismus naprosto otevřeně. K domorodým indiánům se leckde nechovali vůbec dobře. Otec mi vyprávěl, že šedesát let předtím nemohl v „Bílém městě“ žít žádný indián. Arequipě se tak říkávalo proto, že zdejší domy byly postavené z bílých lávových kvádrů sopečného původu, kterým se říkalo *sillar*,² ale také proto, že v období kolonizace to bylo město s největším počtem Španělů a Kreolců. Jen velmi malou část obyvatelstva představovali domorodí indiáni, kterým byly přidělovány především podřadné a ponižující práce.

V následujících letech ale oblasti jižního Peru zasáhla velká sucha trvající několik let. Ta pak způsobila hladomor, který postihl obyvatelstvo regionů Cusco, Apurímac, Puno a také některých oblastí regionu Arequipa. Mnoho venkovanů muselo kvůli holému přežití emigrovat do měst. Takto se do Arequipy dostala i moje rodina. A většinové obyvatelstvo, které tvořili Španělé a Kreolci, se k nám nechovalo nijak hezky.

Tam, vysoko v horách, uprostřed pouště jsme si my, domorodí indiáni, povětšinou Kečuánci a Ajmárové, postavili svá jednoduchá obydlí a přežili navzdory rasovému útisku.

.....

2 Sillar: hranaté kameny vulkanického původu.

„Indios! Vypadněte! Vraťte se tam, odkud jste přišli!“ křičeli na nás stále dokola. A my indiáni jsme jen mlčky skláněli hlavu a dál jsme zůstávali ve městě. Někteří z nás si na ponižující a nedůstojné práce zvykli, z jiných se stali potulní prodavači a někteří pracovali jen příležitostně, když se jim podařilo nějakou práci sehnat. Většina z nás byla velmi chudá a neměli jsme skoro žádné vzdělání. Školy byly určeny jen pro bílé a pro míšence a muselo se do nich chodit pouze v „evropském“ oblečení.

I nám indiánům bylo umožněno naučit se číst a psát, ale pouze v chudých a nedostatečně vybavených státních školách se špatně placenými učiteli. Tam jsme se učili španělsky, dostalo se nám základů věd a umění a vtloukali nám do hlavy výhody westernizace. Bylo nám doporučováno, a někdy jsme k tomu byli i nuceni, vzdát se svých indiánských kořenů. Jen málo z nás pokračovalo ve studiu na střední škole a opravdu jen několika málo jedincům se podařilo vstoupit na akademickou půdu a získat vysokoškolské vzdělání.

Učitelé a vedení škol bylo v té době povětšinou bílého původu nebo to byli míšenci a indiány v posluchárnách neviděli rádi. Existovali mezi nimi ale výjimky – citliví lidé, kteří odmítali rasovou diskriminaci a podporovali intelektuální růst indiánů. Několik z nich se tak dostalo až do parlamentu, kde prosadili to, že vzdělání přestalo být jen výsadou bílých a míšenců. A tak jsme se konečně i my indiáni mohli přihlásit ke studiu na jakémkoliv škole. A já jsem byl jedním z nich. Studium stálo spoustu peněz, to jistě. Ale podařilo se mi získat stipendium, které mé studijní náklady pokrylo. Musel jsem však čelit jiným obtížím.

Pamatuju si, že jsem první den přišel do velké posluchárny pozdě, protože jsem musel počkat, až někdo někde rozhodne, kam budu zařazen.

„Ahoj, jak se jmenuješ? Já jsem Luis, ale můžeš mi říkat Lucio,“ řekl mi přátelsky jeden ze studentů.

Nevěděl jsem, co mu na to odpovědět. On byl běloch a dal se do řeči se mnou – indiánem. A tak jsem na to jen velmi plachě špitl: „Já se jmenuju Mamani.“ Sedl jsem si vedle něj a bylo okamžitě jasné, že se mezi námi právě rodí hluboké přátelství. A od samého počátku bylo také jasné, že Lucio je povahou rebel. Nesnášel jakoukoliv diskriminaci. Pořád mi opakoval: „Musíš se bránit. Nenech se od ostatních ponižovat. Když se ti budou vysmívat, nedej se. Chtěj po nich, aby se k tobě chovali jako k sobě rovnému. Nesmíš si myslet, že jsi něco míň než oni.“

Luciův hlas mě v autě vrátil zpátky do reality. „Mamani, mám pro tebe jedno překvapení. U mě doma na tebe někdo čeká, ale rozhodně neuhodneš kdo.“ Jeho slova ke mně doléhala z velké dálky a byla sotva slyšitelná.

Bez velkého zájmu jsem se zeptal: „A kdo to je?“

„To uvidíš. A odveze tě domů, do tvé vesnice.“

„Kdo by to mohl být?“ pomyslel jsem si.

Tím překvapením byl můj otec. Opravdu tam stál on, z masa a kostí. Přijel do města, aby mě odvezl domů.

Naše setkání nemohlo vypadat dramatictěji. Můj otec už byl indián v letech, ale při pohledu na něj bylo patrné, že má stále velkou sílu. Stál tam tváří v tvář svému synovi, kterého mnoho let neviděl. Přesněji řečeno neviděli jsme se od chvíle, kdy jsem se rozhodl odejít pracovat do Limy, do toho velkého města snů, abych získal dobré pracovní místo a byl ve společnosti nějak užitečný. Lima byla městem s více než sedmi miliony obyvatel a byla magnetem pro mladé absolventy vysokých škol, kteří toužili prorazit ve světě průmyslu, obchodu a financí; město, kde sídlí vláda, a tím pádem i město s rozvinutým byrokratickým aparátem skládajícím se z ministerstev, státní správy a univerzit. V útrokách této velké metropole se koncentruje veškerá politická, ekonomická a sociální moc.

Uchytit se v Limě, to je pro nás, domorodé obyvatele Peru, velký sen. Věříme iluzi, že si tam budeme moci užívat toho nejlepšího, co nám Peru může nabídnout. „Lima – to je Peru.“

Proto i já odešel do Limy, kde jsem se stal ředitelem jednoho státního úřadu. Aspoň to byla informace, se kterou žil můj otec. Myslel si, že vydělávám spoustu peněz, a že si tak mohu užívat všech vymožeností západního světa.

A od chvíle, kdy jsem se odstěhoval do Limy, jsem s otcem mluvil jen párkrát. Naše kontakty byly minimální. Ve vesnici, kde žil můj otec, nebyl zavedený telefon ani elektřina. Minimální možnosti komunikace. Podniknout cestu z Limy do naší vesnice bylo jako skočit zpátky do minulosti a také to představovalo odysseu v podobě překonání 1 200 kilometrů.

Zalitoval jsem, že jsem ho nikdy nezajel navštívit, když mi bylo ještě dobře.

Když mě viděl naposledy, byl jsem ještě zdravý, optimistický a v plné síle. A věřil jsem, že dobudu Limu. Teď ze mě ale byla lidská troska.

Naše setkání bylo hrozné. Pro něj i pro mě. Cítil jsem se jako omráčený. Jeho oči se zalily slzami a tvář, zhrublou drsným vzduchem andských hor, ovládl výraz bolesti a lítosti. Okamžitě se ale ovládl a s klidem sobě vlastním mě energicky objal. „Synku, jedeme domů.“ Otočil se na Lucia a řekl: „Odvezeš nás, prosím.“

„Dobře,“ odpověděl můj přítel.

A tak nás Lucio odvezl do našeho skromného příbytku z jílu a rákosu, z nichž se obydlí běžně stavěla. Obklopovaly celou periferii Arequipy. Žili v nich domorodí indiáni, kteří sešli z hor a nechali se zlákat kouzlem města.

Lucio nás odvezl po prašné cestě kolem domů, které zůstaly rozestavěné jen napůl, až k našemu domu. Než odjel, prohodil s otcem pár slov: „Stav vašeho syna je vážný. Nikdy jsem ho

neviděl tak špatného. Je neuvěřitelné, co s námi dokáže udělat nemoc. Kdyby se rozhodl vrátit do vesnice, kde se narodil, rád vás tam odvezu. Teď musím jet do práce, ale stavím se později.“

Pak se naklonil ke mně a řekl mi na povzbuzení: „Mamani, koukej se brzy uzdravit. Je toho ještě tolik, co bys měl vyzkoušet. Doufám, že se dáš brzy dohromady. Opatruj se.“ Hlas ho trochu zrazoval a lámal se lítostí. Poplácal mě po zádech a dodal: „Kdybys něco potřeboval, stačí zavolat. Uvidíme se brzy, přáteli.“

Pohnul jsem pomalu hlavou a sledoval jsem pohledem, jak odchází. Byl to blízký a věrný přítel. Navzdory rozdílům mezi námi, ať už rasovým, sociálním, nebo kulturním. Lucio měl světlou narůžovělou pleť, kaštanové vlasy, modré oči; byl střední postavy, mírně svalnatý, a vypadal proto trochu sportovně. Pocházel ze zámožné rodiny, byl synem známého místního podnikatele. A já jsem byl v době studií chudý indián, který aby přežil, v noci pracoval a ve dne studoval a nikdy neměl dost jídla.

Společně jsme čelili zlomyslným vtípkům a aroganci našich spolužáků. Když jsme proti nim společně bojovali, sociální a rasové rozdíly mezi námi neexistovaly. V souvislosti s diskriminací indiánů bílými mi říkával: „Vy se musíte bránit. Indián není nic míň než běloch. A navíc tohle území patřilo dříve vašim předkům. My jsme jen nedávný přistěhovalci. Na tuhle půdu máme mnohem menší právo než vy.“

Těmito postoji si nadělal mezi spolužáky mnoho přátel i nepřátel. Někdo ho považoval za blázna a někdo za idealistu. Když mluvil o existujících nerovnostech, jeho obličej vždy zčervenal, jak se rozohnil, a jeho modré oči začaly jiskřit. Jako běloch byl obklopen většinou bělochy a míšenci, ale jak došlo na obranu indiánů, neznal bratra a musel se jich vždycky zastat. Nemohl si pomoci. V průběhu univerzitních studií jsme se trochu vzdálili – on se přestěhoval do Argentiny a já jsem musel zůstat v Arequipě a pokračoval jsem ve studiu na univerzitě tam. Když

se Lucio vrátil po letech ze zahraničí, naše přátelství bylo pevné jako dřív. On se definitivně usadil v Arequipě, aby řídil rodinné podnikání, zatímco já jsem našel práci v Limě.

Psalí jsme si a často jsme si volali. Občas jsme se potkali v Arequipě nebo v Limě, kam jezdil kvůli obchodu.

Setkání s mým otcem bylo dílem prozřetelnosti a hodně mi pomohlo, ale to jsem měl pochopit až následně.

Pozorně si mě prohlédl a v souvislosti s návratem do kañonu Colca řekl: „Zůstaneme v Arequipě. Neboj se smrti, protože ještě nepřišel tvůj čas. Budu tě léčit a zase bude dobře. Možná se divíš, co tu dělám. A jak jsem se dostal do domu tvého kamaráda a jak jsem se dozvěděl o tvém návratu.“ Hlava mi stále třeštila a nemohl jsem ani mluvit, tak jsem namísto odpovědi jen neznatelně přikývl.

„Řeknu ti to. Zdálo se mi o něm. A v domě Lucia jsem viděl i tebe. Byl jsi velmi nemocný a ležel jsi na posteli. Já snům věřím. Dostávám skrze ně zprávy. Proto jsem se vydal až sem. Nejdříve jsem musel najít tvého kamaráda. Zastihl jsem ho doma dneska ráno a on mi potvrdil, že zrovna dnes přiletíš. Řekl mi, že pro tebe dojede a abych tu na vás počkal.“

Viděl jsem otce rozmazaně. Sotva jsem dokázal rozeznat jeho tvář. Zatímco mluvil, natíral mi záda, hrudník a břicho nějakou mastí.

Když jsem se pořádně zamyslel, musel jsem si přiznat, že jsem znal svého otce opravdu velmi málo. Věděl jsem odmalinka, že byl něco jako kurandero, tedy že bylinami léčil druhé. Ale nikdy se nejednalo o tak vážné nemoci a stavy, jako byl ten můj. Pokud už pro mě nemohla udělat nic oficiální medicína, tak se mu asi těžko mohlo podařit vyléčit mě obyčejnými bylinami metodou pokus-omyl.

„Pro mě lék neexistuje,“ posteskl jsem si. Slova plná hořkosti a zoufalství se drala z mého hrdla jen s velkou námahou.